

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 5^{ΗΣ} ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2005

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΡΟΥΚΟΥΝΑ

Μὲ χαρὰ καὶ ίκανοποίηση ὑποδεχόμεθα σήμερα τὸν κύριο Ἐλευθέριο Διαμαντῆ, ὃς ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐξ Ἑλλήνων ἐπιστημόνων τοῦ ἔξωτερικοῦ στὸν κλάδο τῆς ἐργαστηριακῆς ἰατρικῆς.

Ο κ. Ἐλευθέριος Διαμαντῆς εἶναι καθηγητής καὶ διευθυντής τοῦ Τομέα Κλινικῆς Βιοχημείας τοῦ Τμήματος Ἐργαστηριακῆς Ἰατρικῆς καὶ Παθοβιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τορόντο.

Ἐγειρεῖ εὐδοκίμως ἀνέλθει ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς πανεπιστημιακῆς ἴεραρχίας καὶ εἶναι μέλος σημαντικῶν ἐπιστημονικῶν ἑταίρειῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτεῶν καὶ τοῦ Καναδᾶ.

Ο κ. Διαμαντῆς ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἐρευνητικὸ ἔργο μεγάλης καὶ ούσιαστικῆς ἀξίας καὶ γι' αὐτὸ ἔχει τιμηθεῖ μὲ ὑψηλοῦ κύρους διεμνῆ θραβεῖα. Ἡ συνεισφορά του στὴν ἐπιστήμη εἶναι λοιπὸν ἡδη διεμνῶς ἀναγνωρισμένη.

Ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω ὅτι ἡ ἐκλογὴ μιᾶς προσωπικότητας ως ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀποτελεῖ ἔνταξη στὴν ἐν γένει δραστηριότητα τῆς Ἀκαδημίας. Εἴμαι θέλαιος ὅτι ὁ κ. Ἐλευθέριος Διαμαντῆς μὲ τὴν ἐμπειρία του, τὶς ἀνακοινώσεις, διαλέξεις καὶ ἐρευνητικές του ἐργασίες, θὰ συμβάλει στὸ ἔργο τῆς Ἀκαδημίας μας.

Κύριε συνάδελφε, εἶναι τιμὴ καὶ χαρὰ νὰ σᾶς ἀπονείμω τὰ διάσημα τῆς ἐκλογῆς σας.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΉΠΟ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ Π. ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ

Μέ iδιαιτερη γχρά άνελαθα νὰ παρουσιάσω τὸν καθηγητὴ κ. Ἐλευθέριο Διαμαντῆ, κατὰ τὴ σημερινὴ ἐπίσημη ὑποδοχή του ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐξ ὄνόματος τῶν μελῶν τῆς ὅποιας τοῦ ἀπευθύνω ἐγκάρδιο καὶ θερμὸ χαιρετισμό. Τὸν γνωρίζω ἀπὸ τὰ πρῶτα του δήματα ὡς φοιτητὴ Χημείας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τὸ ἔτος 1972. Ο κ. Διαμαντῆς γεννήθηκε στὴν Κύπρο τὸ ἔτος 1952.

- Εἶναι: α) Διπλωματοῦχος Χημικὸς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1976).
- β) Διδάκτωρ Ἀναλυτικῆς Χημείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1979).
- γ) Διπλωματοῦχος Κλινικὸς Χημικὸς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τορόντο, Καναδᾶς (1984).
- δ) Διπλωματοῦχος Ιατρὸς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1986).

Σημαντικὴ εἶναι ἡ ἀκαδημαϊκὴ του σταδιοδρομία

- α) Λέκτορας στὸ Ἐργαστήριο Ἀναλυτικῆς Χημείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1982-1986).
- β) Ἐπίκουρος Καθηγητής (1986-1990) καὶ Ἀναπληρωτής Καθηγητής (1990-1996) στὸ Τμῆμα Κλινικῆς Βιοχημείας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τορόντο.
- γ) Καθηγητής καὶ Διευθυντής τοῦ Τομέα Κλινικῆς Βιοχημείας τοῦ Τμήματος Ἐργαστηριακῆς Ιατρικῆς καὶ Παθοβιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τορόντο (1997-).

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω ἐπιστημονικὲς καὶ ἀκαδημαϊκὲς δραστηριότητες, εἶναι μέλος τῆς:

- α) Ἀμερικανικῆς Ἐταιρείας Κλινικῆς Χημείας.
- β) Ἀκαδημίας Κλινικῆς Βιοχημείας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς.
- γ) Καναδικῆς Ἀκαδημίας Κλινικῆς Βιοχημείας.
- δ) Ἀμερικανικῆς Ἐταιρείας γιὰ τὴν Ἔρευνα ἐπὶ τοῦ Καρκίνου.
- ε) Ἀμερικανικῆς Ἐταιρείας γιὰ τὴν Προαγωγὴ τῆς Ἐπιστήμης.
- στ) Ἐνδοκρινολογικῆς Ἐταιρείας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς.

Ἐπιστημονικὸ ἔργο

Μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀνταμοιβές τῶν Πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν εἶναι

νὰ θλέπουν μερικούς ἀπὸ τοὺς πρώην διδακτορικούς φοιτητές τους νὰ συνεισφέρουν μὲ τὴν καριέρα τους στὴν ἐπιστήμη, στὴν κοινωνία καὶ στὴν εὐημερία τῶν ἐπιστημονικῶν τους κλάδων καὶ τῶν ἔθνων τους. Ὁ Καθηγητής κ. Ἐλευθέριος Διαμαντῆς εἶναι ἔνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔξαιρετα ἀτομα ποὺ μὲ τὴ σταδιοδρομία του συνεισέφερε τὰ μέγιστα ὅχι μόνο στὴν προώθηση τῶν ἐπιστημῶν ποὺ διακονεῖ, ἀλλὰ καὶ στὴν ἔξέλιξη τῶν φοιτητῶν του ὡς ἐπιστημόνων, ἐρευνητῶν καὶ δασκάλων. Αὐτὸ τὸ ἐπίτευγμα ὁφείλεται στὴν εύρυμάθεια, τὸ φιλέρευνο πνεῦμα, τὴν ἐργατικότητα καὶ κυρίως στὸν χαρακτήρα του. Άνεκαθεν ὁ κ. Διαμαντῆς ἦταν ὁ ἀνθρωπὸς ποὺ εἶχε πρωτότυπες ιδέες, τὶς ὅποιες διερευνοῦσε καὶ συνεχῶς παρῆγε νέα γνώση.

Ἡ ἐρευνητικὴ δραστηριότητα τοῦ Καθηγητῆ Ἐ. Διαμαντῆ ἐπεκτείνεται σὲ πολλὲς περιοχὲς τῆς Ἐπιστήμης, ὅπως στὴν Ἀναλυτικὴ Χημεία, στὴν Ἀνοσολογία, στὴν Μοριακὴ Βιολογία, στὴν Γενωμική, στὴν Πρωτεομική καὶ στὴν Μεταφραστικὴ Ἐρευνα. Αρχισε τὸ ἔτος 1978 μὲ τὴ συνεισφορά του στὴν Ἀναλυτικὴ Χημεία μέσω τῆς κατασκευῆς πολλῶν πρωτότυπων ἡλεκτρικῶν ἡλεκτροδίων ιόντων, εἶναι οὖσιαστικὴ καὶ ἐπεκτείνεται μέχρι τὸ ἔτος 1986. Μία ἄκρως ἐνδιαφέρουσα κατεύθυνση τῆς ἐρευνητικῆς του ἐνασχολήσεως ὑπῆρξε καὶ ἡ μελέτη τῆς κινητικῆς πολλῶν χημικῶν ἀντιδράσεων μὲ ἡλεκτρικὰ ἡλεκτρόδια.

Ἡ διττὴ ἐπιστημονικὴ δραστηριότητα τοῦ κ. Διαμαντῆ ὡς Χημικοῦ καὶ ταυτόχρονα Ἰατροῦ τοῦ ἔδωσε τὴ δύνατότητα νὰ συνδύσει τὴ βασικὴ μὲ τὴν κλινικὴ ἐρευνα, πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς διάγνωσης καὶ παρακολούθησης πολλῶν ἀσθενειῶν.

Ο κ. Διαμαντῆς ἔχει συνεισφέρει οὖσιαστικὰ στὴ μελέτη τοῦ ὀγκοκατασταλτικοῦ γονιδίου p53. Αξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ πρώτη μέθοδος γιὰ μέτρηση αὐτῆς τῆς πρωτεΐνης ἀναπτύγμηκε στὸ ἐργαστήριό του τὸ ἔτος 1993. Ἡ ἐρευνητικὴ ὄμαδα του ἦταν ἐπίσης ἡ πρώτη ποὺ ἀνέφερε ὅτι ἀντισώματα ἐναντίον τῆς πρωτεΐνης p53 δρίσκονται στὸν ὄρρὸ πολλῶν ἀρρώστων μὲ καρκίνο καὶ ἐπομένως αὐτὰ τὰ ἀντισώματα ἔχουν διαγνωστικὴ σημασία καὶ χρήζουν περαιτέρω ἐρευνας. Ο κ. Διαμαντῆς ἔχει συνεισφέρει οὖσιαστικὰ καὶ στὴ μελέτη τοῦ γονιδίου τοῦ εἰδικοῦ ἀντιγόνου τοῦ προστάτη (Prostate Specific Antigen, PSA). Οἱ μελέτες τοῦ PSA περιλαμβάνουν καὶ τὴν ἐφαρμογὴ του ὡς διαγνωστικοῦ, προγνωστικοῦ καὶ προθλεπτικοῦ δείκτη γιὰ τὸν καρκίνο τοῦ προστάτη, τοῦ μαστοῦ καὶ τῶν ὠοθηκῶν. Πιὸ πρόσφατα τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐρευνητικῆς ὄμαδας τοῦ κ. Διαμαντῆς ἐστιάζεται στὴν ταυτοποίηση νέων γονιδίων, τὰ ὅποια συνδέονται μὲ τὸν καρκίνο. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν τελευταίων 11 ἔτῶν, ἡ ὄμαδα του κλωνοποίησε καὶ χαρακτήρισε γιὰ πρώτη φορὰ 21 ἀνθρώπινα γονίδια τῶν καλλικρεῖνῶν. Απὸ τὴν ἐρευνα ἀπεδείχθη

ὅτι δρισμένα άπό αὐτά τὰ γονίδια ἀντιπροσωπεύουν νέους βιοχημικοὺς δεῖκτες γιὰ τὴ διάγνωση καὶ παρακολούθηση τῶν μορφῶν καρκίνου ποὺ προανέφερα.

Ο κ. Διαμαντῆς ἔχει ἥδη τιμηθεῖ μὲ τὰ ἀνώτατα ἐρευνητικὰ δραστηριότητα τὴν Αμερικανική (AACC) καὶ τὴν Καναδική (CSCC) Έταιρεία Κλινικῆς Χημείας, ἀπὸ τὴ Διεθνῆ Έταιρεία Καρκινικῶν Δεικτῶν (ISOBM) καὶ ἄλλες ἐπιστημονικές ἔταιρειες. Άπὸ τὰ 4 θεμάτα ποὺ ἔχει δημοσιεύσει, τὸ τελευταῖο, μὲ τίτλο «Καρκινικοὶ Δεῖκτες», θεωρεῖται ὡς τὸ πλέον ἔγκυρο στὸν τομέα αὐτό. Ἐγειρεῖται ἐπίσης στὸ ἐνεργητικό του περισσότερες ἀπὸ 350 ἐργασίες, 146 αὐθεντικές καταχωρίσεις στὴ διεθνῆ Τράπεζα Γονιδίων Genebank καὶ κατέχει 9 διπλώματα εὑρεσιτεχνίας, ἐνῶ ἄλλα 19 εἶναι στὸ στάδιο τῆς κρίσεως. Ο ἀριθμὸς ἑτεροαναφορῶν στὸ Citation Index τῶν ἐργασιῶν τοῦ κ. Διαμαντῆ αὐξάνεται ἐκθετικά, καὶ μέχρι τὸν Φεβρουάριο 2005 ἀριθμούσε 6.934 ἐργασίες, ἀπὸ τις ὁποίες 996 γιὰ τὸ ἔτος 2004 (ἐντυπωσιακὸς ἀριθμός).

Ο κ. Διαμαντῆς ἔχει ἥδη ἐκπαιδεύσει πολλοὺς μεταπτυχιακοὺς φοιτητές, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς μεταδιδακτορικοὺς ἐρευνητές καὶ κλινικοὺς συνεργάτες. Ή συνεισφορά του στὴν ἐκπαιδεύση ἀναγνωρίσθηκε μὲ τὴν ἀπονομὴ τοῦ Βραβείου Αριστείας στὴν Ἐκπαίδευση γιὰ τὸ ἔτος 2003, ἀπὸ τὴν Καναδική Έταιρεία Κλινικῆς Χημείας. Αρκετοὶ ἀπὸ τοὺς μεταπτυχιακοὺς φοιτητές του εἶναι ἐλληνικῆς καταγωγῆς καὶ κάνουν ἥδη ἐπιτυχημένη καριέρα σὲ ἐλληνικὰ καὶ ξένα Πανεπιστήμια καὶ μὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν συνεχίζει νὰ συνεργάζεται ἐρευνητικά.

Ἐπίσης, εἶναι μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως ἡ τῆς Διεθνοῦς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς 13 ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν.

Τελειώνοντας θὰ ἥθελα νὰ ἀναφέρω μερικὰ ἄλλα προσωπικὰ στοιχεῖα ποὺ σχετίζονται μὲ μία ἄλλη ἀνθρώπινη διάσταση τοῦ κ. Διαμαντῆ καὶ τὰ γνωρίζω ἀπὸ τὶς προσωπικές μας συζητήσεις ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια. Μπορῶ λοιπὸν νὰ πῶ μὲ σιγουριὰ ὅτι ὁ κ. Διαμαντῆς ἥταν, εἶναι καὶ θὰ παραμείνει Ἐλληνας καὶ, ὅπως ὁ ἴδιος μοῦ ἔχει πεῖ ἀμέτρητες φορές, ἀγαπάει τὴν πατρίδα του περισσότερο τώρα παρὰ ποτέ. Καὶ τὸ σπουδαιότερο, ὅτι εἶναι καὶ ἔνας λαμπρὸς οἰκογενειάρχης ποὺ καταφέρνει νὰ παραμένει πολὺ κοντὰ μὲ τὴν οἰκογένειά του.

Αγαπητὲ συνάδελφε Ἐλευθέριε Διαμαντῆ,

Ἄπὸ ὅσα ἀνέφερα παραπάνω καταφαίνονται τὸ μέγεθος καὶ ἡ σημασία τῆς προσφορᾶς σου στὴ Χημεία καὶ τὴν Ιατρική. Γι' αὐτὸ σὲ ὑποδεχόμαστε σήμερα μὲ χαρὰ καὶ ἀγάπη στοὺς κόλπους τῆς Ἀκαδημίας μὲ τὴν εὐχὴ νὰ συνεχίσεις καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ τὴν προσφορά σου στὴν ἐπιστήμη καὶ στὴν κοινωνία.

ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ 30 ΧΡΟΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΗ

Είναι μεγάλη τιμή για μένα νὰ ἔκλεγω μέλος τῆς Ακαδημίας Ἀθηνῶν καὶ νὰ παρουσιάσω τὸ ἐπιστημονικό μου ἔργο τῶν τελευταίων 30 χρόνων. Πρώτα θὰ ἥθελα νὰ πω ἵνα μεγάλο εὐχαριστώ στὴν οἰκογένειά μου στὴν Κύπρο, συμπεριλαμβανομένου τοῦ πατέρα μου, Φειδία Διαμαντῆ, καὶ τῆς ἀδερφῆς μου, Ἐλλῆς, οἱ ὅποιοι παρευρίσκονται σήμερα σὲ αὐτὴν τὴν αἰθουσα. Θὰ ἥθελα ἐπίσης νὰ ἀφιερώσω αὐτὴ τὴν ὁμιλία στὴν πολυαγαπημένη μου μητέρα, Πολυξένη, ἡ ὅποια ἀπεβίωσε πρὶν ἀπὸ 2 χρόνια. Θὰ ἥθελα πολὺ νὰ ἥταν σήμερα μαζί μας γιὰ νὰ γιορτάσουμε αὐτὸ τὸ ξεχωριστὸ γεγονός. Τέλος, θὰ ἥθελα νὰ εὐχαριστήσω τὴν σύζυγό μου, Άναστασία, καὶ τὰ παιδιά μου, Μαρία καὶ Φειδία, οἱ ὅποιοι μοῦ ἔδωσαν ἀπλόχερα τὴν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσή τους κατὰ τὴ διάρκεια τῶν τελευταίων 30 χρόνων. Χωρὶς τὴν ὑποστήριξη καὶ κατανόησή τους δὲν θὰ εἶχα καταφέρει νὰ φτάσω σὲ αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς καριέρας μου.

Γράφτηκα στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τὸ 1972, ἀρχικὰ ὡς φοιτητὴς στὸ Τμῆμα Χημείας καὶ ἀργότερα ὡς φοιτητὴς στὸ Τμῆμα Ιατρικῆς. Στὸ σημεῖο αὐτό, δράττομαι τῆς εὐκαιρίας γιὰ νὰ ἔκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνη μου στοὺς Καθηγητές μου, καὶ τῶν δύο Τμημάτων τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὄλοι τους συνέβαλαν σημαντικὰ στὴν προετοιμασία μου γιὰ νὰ ἔχω τὴν αὐτονομία νὰ δίνω τὶς δικές μου μάχες στὴν Ἐπιστήμη. Αἰσθάνομαι υπόγρεος σὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους γιὰ πάντα.

Παρὰ τὰ πολλὰ γεγονότα ποὺ συνέβησαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μακρόχρονης καριέρας μου, ἀκόμα θυμάμαι τὴ μέρα ποὺ ξεκίνησα ὡς μεταπτυχιακὸς φοιτητὴς στὸ Ἐργαστήριο Ἀναλυτικῆς Χημείας, ὑπὸ τὴν ἐπίθεψη τοῦ Δρ. Θεμιστοκλῆ Χατζηϊωάννου. Τὸ πρώτο μου πείραμα πραγματοποιήθηκε στὶς 11 Αὔγουστου τοῦ 1976 καὶ ἥταν μέρος μιᾶς προσπάθειας γιὰ τὴν ἀνακάλυψη νέων ιοντοανταλλακτῶν ἀνιόντων γιὰ χρήση σὲ ἔκλεκτικὰ ἡλεκτρόδια. Ἐπίσης, θυμάμαι τὴν πρώτη μου δημοσίευση, τὸ 1977, γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς νέου ἔκλεκτικου ἡλεκτροδίου μεμβράνης γιὰ πικρικὰ ἀνιόντα. Ἀλλο ἓνα σημαντικὸ γεγονός τῆς καριέρας μου ἥταν ἡ ἔκδοση τοῦ πρώτου μου βιβλίου στὰ ἑλληνικὰ μὲ τίτλο «Μαθήματα Κλινικῆς Χημείας», τὸ ὅποιο χρηγίμευσε ὡς διδακτικὸ

σύγγραμμα γιὰ περισσότερο ἀπὸ 10 χρόνια στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ σὲ διάφορα ἄλλα Πανεπιστήμια τῆς Ἑλλάδας.

Μετὰ ἀπὸ δύο χρόνια ἐκπαίδευσης στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Τορόντο κατὰ τὴν περίοδο 1982-1984, ἀποφάσισα νὰ συνεχίσω ἐκεῖ τὴν καριέρα μου, μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῶν σπουδῶν μου, στὸ Τμῆμα Ἰατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1984-1986). Στὸ Τορόντο, ἀρχικὰ ἔργασθηκα σὲ μία μικρὴ Ἐταιρεία Βιοτεχνολογίας, ἡ ὥποια συνεργάζόταν μὲ τὸ Νοσοκομεῖο Παιδῶν τοῦ Τορόντο, CyberFluor Inc. Σὲ αὐτὴ τὴν Ἐταιρεία ἦμουν ὑπεύθυνος στὸ Τμῆμα Ἐρευνας καὶ Τεχνολογίας γιὰ δύο χρόνια (1986-1988). Στὰ δύο αὐτὰ χρόνια ἤρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ περιβάλλον τῶν ἴδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, τὸν τρόπο λειτουργίας καὶ ἐπιτυχίας τους, καὶ ἀποκόμισα ἐμπειρίες πολύτιμες γιὰ τὴν καριέρα μου στὰ ἐπόμενα χρόνια. Η ἐμπειρία αὐτὴ στάθηκε βασικὸς ἀρωγὸς στὶς προσπάθειές μου γιὰ κρηματοδότηση ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο καὶ τὶς ἴδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις. Ἐφύγα ἀπὸ τὴν CyberFluor Inc. τὸ 1988 καὶ μετακινήθηκα στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Τορόντο, συνεχίζοντας ὥστόσο νὰ δουλεύω πάνω στὴν ἀρχὴ λειτουργίας τῆς Τεχνολογίας Φθορισμοῦ Χρονικοῦ Διαχωρισμοῦ, κρησιμοποιώντας φθορισμὸ γηλικῶν συμπλόκων τοῦ Εύρωπου μὲ τὰ ὥποια εἶχα δουλέψει στὴν CyberFluor Inc. Η τεχνολογία τῆς μενόδου εἶναι σχετικὰ ἀπλῆ. Δημιουργήσαμε ἔνα μηχάνημα, τὸ ὥποιο βασίζοταν σὲ ἔνα laser Αἴώτου ὡς πηγὴ διέγερσης. Τὸ laser Αἴώτου ἀπελευθέρωνε φῶς στὰ 337pm, ἀνεβάζοντας τὴν ἐνέργεια τῶν γηλικῶν συμπλόκων, εἴτε σὲ διάλυμα εἴτε ἀπευθείας ἀπὸ πλαστικὴ στερεὴ φάση. Τὸ μηχάνημα ἐφάρμοζε μία καθυστέρηση 200μs περίου κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὥποιας ὥποιοσδήποτε φθορισμὸς μικρῆς διάρκειας θὰ ἔξαφανιζόταν. Προσαρμόσαμε τὸ μηχάνημα γιὰ νὰ ἔχει τὴ δυνατότητα μετρήσεων μέσα σὲ μιὰ διάρκεια 200-600μs. Λόγω τῆς καθυστέρησης στὶς μετρήσεις, τὸ πρόβλημα, τοῦ μικρῆς διάρκειας φθορισμοῦ ἔξαλειφθηκε. Αὐτὸ μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἀναπτύξουμε ἔξαιρετικὰ εὐαίσθητες ἀνοσολογικὲς μενόδους γιὰ πολλὲς οὐσίες. Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς μενόδου, ἡ ἐκπαίδευση ποὺ ἔλαβα στὸ Ἐργαστήριο Ἀναλυτικῆς Χημείας καὶ ἡ ἐμπειρία στὴν ἐπιστήμη τῶν μετρήσεων συνέβαλαν σημαντικὰ στὴν ἐπιτυχία μας. Κατὰ τὴν θητεία μου στὴν CyberFluor Inc. καὶ μετέπειτα, ἐπιστράτευσα πολλοὺς νέους, ταλαντούχους ἐπιστήμονες. Αξίζει νὰ ἀναφέρω τὸν Θεόδωρο Χριστόπουλο, τὸν Σωτήρη Κακαμπάκο καὶ τὴν Εὐη Λιανίδου, ἀπόφοιτοι ὅλοι τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Η ἐμπειρία μας στὶς ἀνοσολογικές μενόδους μᾶς ἐπέτρεψε τὴν δημοσίευση ἐνὸς σχετικοῦ βιβλίου, ποὺ ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸ Academic Press, τὸ 1996, μὲ τὸν Θεόδωρο Χριστόπουλο ὡς σύν-ἐκδότη. Ἐπιπρόσθετα, εἰδικευθή-

καμε στὸ σύστημα ἀδιδίνης-βιοτίνης καὶ δημοσιεύσαμε μαζὶ πολλὰ ἄρθρα πάνω στὸ σύστημα αὐτό. Ἐπίσης, ἀναπτύξαμε νέους ἀνοσοφθορισμομετρικοὺς προσδιορισμούς, βασισμένοι σὲ μακρομοριακὰ συμπλέγματα στρεπταδιδίνης.

Γύρω στὸ 1990, εἶχα τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενήσω στὸ Τορόντο τὸν μέντορά μου, Δρ. Θεμιστοκλῆ Χατζῆιωννου. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐπίσκεψής του συζητήσαμε τὴν σχέση τοῦ Ἐργαστηρίου μου στὸ Τορόντο μὲ τὸ Ἐργαστήριο Ἀναλυτικῆς Χημείας στὴν Ἄθηνα. Ἡ ἔργασία μου πάνω στὴν Τεχνολογία Φθορισμοῦ Χρονικοῦ Διαχωρισμοῦ συνεχίστηκε καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν ἀναχώρησή μου ἀπὸ τὴν CyberFluor Inc., μέχρι σήμερα. Μερικὰ πιὸ πρόσφατα ἐπιτεύγματα στὸ σύστημα αὐτὸ δημοσιεύθηκαν σὲ συνεργασία μὲ ἄλλον ἵνα Ἑλληνα ἐπιστήμονα, τὸν Ἀνδρέα Σκοριλᾶ, ὁ ὅποιος ἤρθε στὸ ἔργαστήριό μου στὰ τέλη τοῦ 1999. Εἴμασταν οἱ πρῶτοι ποὺ χρησιμοποιήσαμε μερικὰ νέα ἀντιδραστήρια σὲ ἐφαρμογὲς μικροσυστοιχιῶν DNA καὶ σὲ ἀνοσοϊστοχημικὸ ἐντοπισμὸ πολλῶν μορίων, ὅπως τὸ Εἰδικὸ Προστατικὸ Ἀντιγόνο (PSA) σὲ ίστούς. Ἡ ἔργασία μας στὴν Τεχνολογία Φθορισμοῦ Χρονικοῦ Διαχωρισμοῦ συνοψίστηκε σὲ μία ἀνασκόπηση, ἡ ὅποια δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ «Analytical Chemistry», σὲ συνεργασία μὲ τὸν Θεόδωρο Χριστόπουλο, ἵνα ἄρθρο, τὸ ὅποιο φιλοξενήθηκε στὸ ἐξώφυλλο τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἔχει γίνει ἀντικείμενο πολλῶν ἀναφορῶν.

Ἄλλος ἔνας σημαντικὸς τομέας τῆς ἔρευνάς μας περιέλαβε τὸ ὄγκογονίδιο p53, ἔνα μόριο, τὸ ὅποιο πιθανῶς εἶναι τὸ πιὸ διάσημο στὸν τομέα τοῦ καρκίνου. Ἡ πρώτη μας μεταπτυχιακὴ φοιτήτρια στὸ Τορόντο, Σταυρούλα Χασαπογλίδου, δημοσίευσε τὴν πρώτη μέθοδο γιὰ τὸν ποσοτικὸ προσδιορισμὸ τῆς πρωτεΐνης p53 σὲ καρκινικές κυτταρικές σειρὲς καὶ ὄγκους. Συνεχίσαμε τὴν ἔργασία μας στὸ p53 μὲ τὴν ἔλευση μιᾶς ἀκόμα μεταπτυχιακῆς φοιτήτριας, τῆς Κατερίνας Αγγελοπούλου, ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα, ἡ ὅποια ὀλοκλήρωσε τὴ διδακτορική τῆς διατριβὴν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψή μου. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς διατριβῆς της, ἀναπτύξαμε τὴν θεωρία τῆς αὐτοανοσίας κατὰ τοῦ p53 καὶ ἄλλων καρκινικῶν ἀντιγόνων, θεωρία, ἡ ὅποια ὀδήγησε στὴ δημοσίευση ἐνὸς ἔξαιρετικὰ πετυχημένου ἄρθρου στὸ «International Journal of Cancer» τὸ 1994. Ἐκμεταλλεύμενοι τὰ αὐτό-ἀντισώματα κατὰ τοῦ p53, δημιουργήσαμε προγνωστικοὺς καὶ διαγνωστικοὺς δεῖκτες γιὰ τὸν καρκίνο τῶν ὡοθηκῶν, τοῦ μαστοῦ καὶ διάφορους ἄλλους καρκίνους. Στὰ πλαίσια τοῦ ἐνδιαφέροντός μου γιὰ τοὺς καρκινικοὺς δεῖκτες, τὸ 2002, ἔλαβα μέρος ὡς σύν-ἐκδότης σὲ ἓνα Βιβλίο, στὸ ὅποιο συμμετεῖχαν 146 συγγραφεῖς ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο. Οἱ καρκινικοὶ δεῖκτες ἔχουν σήμερα εὑρεῖα κλι-

νική έφαρμαγή, όπως στη διάγνωση, πρόγνωση, πρόβλεψη της θεραπείας και την παρακολούθηση των ασθενών που πάσχουν από καρκίνο. Στὸ σημεῖο αὐτὸν θὰ ηθελα νὰ τονίσω ὅτι στὶς Η.Π.Α. ὁ καρκίνος εἶναι ἡ πρώτη αἰτία θανάτου, ξεπερνώντας τὸν ἀριθμὸν θανάτων ἀπὸ καρδιακὰ νοσήματα τὸ 2001.

Ξοδέψαμε ἀρκετὰ χρόνια ἔρευνας πάνω στὸ Εἰδικὸ Προστατικὸ Ἀντιγόνο (PSA), ἔνα μόριο, τὸ ὅποιο ἀνακαλύφθηκε γύρω στὸ 1980 καὶ ἔχει καθιερωθεῖ ὡς ἔνας ἔξαιρετικὸς δείκτης γιὰ τὸν καρκίνο τοῦ προστάτη. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐξέλιξης τοῦ καρκίνου τοῦ προστάτη, τὸ PSA εἰσέρχεται στὴν κυκλοφορία καὶ μπορεῖ νὰ χρησιμεύσει ὡς δείκτης γιὰ τὴ διάγνωση καὶ τὴν παρακολούθηση τοῦ ἀσθενοῦς. Εἴμασταν οἱ πρῶτοι που ἀναπτύξαμε ἔξαιρετικὰ εὐαίσθητες ἀνοσολογικὲς μεθόδους γιὰ τὴν παρακολούθηση τοῦ Εἰδικοῦ Προστατικοῦ Ἀντιγόνου σὲ παρὰ πολὺ μικρὲς ποσότητες. Αὐτὲς οἱ μέθοδοι ζελτίωσαν τὴν παρακολούθηση τῶν ἀσθενῶν μὲ καρκίνο τοῦ προστάτη μετὰ ἀπὸ ἀφαίρεση τοῦ ὅγκου καὶ ὀδήγησαν πολλὲς ἑταίρειες νὰ ἀναπτύξουν διαγνωστικὲς μεθόδους θασισμένες στὸ ἔργο μας. Αὐτὲς οἱ ὑπερευαίσθητες μέθοδοι, εἶναι ἔξαιρετικὰ χρήσιμες στὴν παρακολούθηση ἀσθενῶν μετὰ ἀπὸ ἀφαίρεση τοῦ ὅγκου καὶ στὸν ἐντοπισμὸ μετάστασης, μῆνες ἡ καὶ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση κλινικῶν συμπτωμάτων. Στὰ μέσα τοῦ 1995, δουλεύοντας πάνω στὸ PSA καὶ τὸν καρκίνο τοῦ προστάτη, μαζὶ μὲ τὴν Κατερίνα Ἀγγελοπούλου καὶ ἄλλο ἔνα ταλαντούχο μεταπτυχιακὸ φοιτητή, τὸν Δρ. Ηε Υἱ, ἀνακαλύψαμε ὅτι τὸ PSA δὲν παράγεται ἀποκλειστικὰ στὸν προστάτη, ὥπως ὑποστηριζόταν μέχρι τότε, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους ἰστούς, συμπεριλαμβανομένου τοῦ γυναικείου μαστοῦ. Κατορθώσαμε νὰ ἐντοπίσουμε τὸ PSA στὸν γυναικεῖο μαστὸ καὶ δημοσιεύσαμε μαζὶ πολλὲς κλινικὲς καὶ ἀναλυτικὲς μελέτες πάνω στὸ PSA τῶν γυναικῶν.

Ἐπιπρόσθετα, στὰ μέσα τοῦ 1995, ξεκινήσαμε νὰ ἔρευνοῦμε τὶς ἀντικαρκινικὲς ἴδιότητες τοῦ κρασιοῦ καὶ τῶν συστατικῶν του, κυρίως τῆς ρεσβερατρόλης. Ή ἔρευνα αὐτὴν πραγματοποιήθηκε σὲ συνεργασία μὲ τὸν μέντορά μου στὸ Τορόντο, Δρ. David Goldberg καὶ ἔνα μεταπτυχιακὸ φοιτητή, τὸν Γιῶργο Σολέα, ὁ ὅποιος ὀλοκλήρωσε τὴ διδακτορικὴ του διατριβὴν στὸ ἔργαστήριό μου. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἔργασία αὐτὴ ἦταν ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν μας ἐνδιαφερόντων, δημοσιεύσαμε μαζὶ ὀρισμένα ἀρθρα, τὰ ὅποια ἔχουν πάρει τὶς περισσότερες ἀναφορὲς ἀπὸ ὅλα τὰ ἀρθρα που ἔχω δημοσιεύσει σὲ ὅλη τὴν καριέρα μου. Γιὰ τουλάχιστον 6 ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀρθρα ἔχουν γίνει πάνω ἀπὸ 100 ἀναφορές (ἀποκλείοντας τὶς αὐτο-ἀναφορές) καὶ γιὰ 1 ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν γίνει περισσότερες ἀπὸ 300 ἀναφορές.

Βασισμένοι στή δουλειά μας πάνω στή ρεσβερατρόλη και τίς άντιοξειδωτικές ιδιότητες του κρασιού, πολλές έταιρεις παράγουν χάπια ρεσβερατρόλης, τὰ όποια άποσκοπούν στήν αύξηση τής άντιοξειδωτικής ίκανότητας του δργανισμού. Παρά τὸ γεγονός ὅτι τὸ πραγματικὸ ὄφελος τῶν προϊόντων εἶναι ἀκόμα ὑπὸ ἀμφισβήτηση καὶ δὲν ἔχει ἀποδειχθεῖ συστηματικά, εἶναι εὐρέως διαδεδομένα στὰ καταστήματα μὲ εἰδὴ Υγείας στή Βόρεια Αμερική.

Θὰ ἀναφερθῶ τώρα στήν περίοδο, τήν όποια θεωρῶ τήν πιὸ σημαντικήν περίοδο τής ἔρευνας στὸ ἐργαστήριό μου. Ἡμουν ίδιαίτερα τυχερὸς νὰ ἔχω στὸ ἐργαστήριό μου, γύρω στὸ 1995, δύο ἔξαιρετικοὺς μεταπυχιακοὺς φοιτητές, τὴν Δρ. Liu-Ying Luo καὶ τὸν Δρ. George M. Yousef, οἱ όποιοι ἔκαναν καὶ οἱ δύο τὴ διδακτορική τους διατριβὴν στὸ ἐργαστήριό μου. Ἡ Ying ήταν μία ἡδη ἐπιτυχημένη Μοριακή Βιολόγος καὶ τῆς ζήτησα νὰ ἐργαστεῖ πάνω σὲ ἔνα γονίδιο, τὸ όποιο εἶχε μόλις κλωνοποιηθεῖ σὲ ἔνα ἄλλο ἐργαστήριο, τὸ NES 1, γνωστὸ σήμερα καὶ ως καλλικρεῖνη 10. Ὅταν ἔφτασε ὁ Yousef μετὰ ἀπὸ ἔνα χρόνο, τοῦ ζήτησα νὰ δουλέψει πάνω σὲ ἔνα ἄλλο, νέο γονίδιο, Protease M, τὸ όποιο εἶναι σήμερα γνωστὸ ως καλλικρεῖνη 6. Ἡ καλλικρεῖνη 6 κλωνοποιήθηκε ἀπὸ ἔρευνητὲς στὴ Βοστώνη, μία ἔξ αὐτῶν ἡ Γεωργία Σωτηροπούλου, Καθηγήτρια στὸ Πανεπιστήμιο Πατρῶν καὶ στενή μας συνεργάτιδα. Μὲ τὴ δοήθεια τῆς πρωτοτυπίας καὶ τοῦ ἐνστίκτου, ποὺ διέθεταν ἡ Ying καὶ ὁ George, καὶ ἔκινώντας μία ἔξαιρετική συνεργασία μὲ τὴ Linda Ashworth στὸ Lawrence Livermore National Laboratory στὶς Η.Π.Α., κατορθώσαμε νὰ κλωνοποιήσουμε πολλὰ γονίδια, τὰ όποια ἀνήκουν στήν οἰκογένεια τῶν καλλικρεῖνῶν καὶ ἄλλων γονιδιακῶν οἰκογενειῶν. Περιληπτικά, κατορθώσαμε νὰ κλωνοποιήσουμε 23 ἀνδρώπινα γονίδια μέσα σὲ περίοδο 3-4 χρόνων, μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἀπὸ τὸν Δρ. Άνδρεα Σκοριλα, ὁ όποιος εἶναι σήμερα Καθηγητής στὸ Πανεπιστήμιο Άθηνῶν καὶ μακροχρόνιος συνεργάτης μας. Ἡ ἐργασία μας πάνω στὶς ἀνδρώπινες καλλικρεῖνες ἔχει δημοσιευθεῖ σὲ πολλὲς ἀνασκοπήσεις σὲ διεύθυνη περιοδικά. Περιληπτικά, ἔχουμε ἀνακαλύψει ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν ἀνδρώπινων καλλικρεῖνῶν, τῆς όποιας πιὸ διάσημο μέλος εἶναι τὸ PSA, ἀποτελεῖται ἀπὸ 15 γονίδια μὲ κοινὸ γονιδιακὸ τόπο, στὸ χρωμόσωμα 19 καὶ κυτταρογενετικὴ θέση q13.4. Ὄλα αὐτὰ τὰ γονίδια δίνουν γενετικὴ πληροφορία γιὰ ἐκκρινόμενες προτεάσεις σερίνης, ἡ ἐκκριση τῶν όποιων ρυθμίζεται ἀπὸ τὶς στεροειδεῖς ὁρμόνες. Τὸ γεγονός ὅτι κλωνοποιήσαμε δύο ἄλλα γειτονικὰ μὲ τὶς καλλικρεῖνες γονίδια, τὰ ACPT (κεντρομερές) καὶ Siglec-9 (τελομερές), τὰ όποια δὲν ἀνήκουν στήν οἰκογένεια τῶν καλλικρεῖνῶν, ἀλλὰ σὲ ἄλλες γονιδιακὲς οἰκογένειες, ὑποδεικνύει ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν

καλλικρείνων ἔχει ἀνακαλυφθεῖ πλήρως. Ἐχουμε μελετήσει μὲ ἀκρίβεια τὴν γενωμικὴ ἀλληλουχία τῶν γονιδίων αὐτῶν καὶ ἔχουμε σημειώσει μερικὲς σημαντικὲς ὅμοιότητες στὸ ἐπίπεδο τοῦ DNA καὶ τῶν πρωτεΐνων. Ὁ χρόνος μᾶς περιορίζει καὶ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκταχθοῦμε σὲ λεπτομερεῖς περιγραφὲς τῶν μελετῶν μας, ὡστόσο ἀξίζει νὰ ἀναφέρω ὅτι ἡ γονιδιακὴ αὐτὴ οἰκογένεια ἀποτελεῖ τὴν πιὸ μεγάλη συνεχῆ οἰκογένεια πρωτεασῶν σὲ διόλοκληρο τὸ ἀνθρώπινο γονιδίωμα. Συνεχίσαμε τὴν μελέτη μας στὶς καλλικρείνες, ἀνακαλύπτοντας ὄρθολογα γονιδία σὲ ἄλλα εἰδὴ ὄργανισμῶν, συμπεριλαμβανομένου τοῦ ποντικοῦ, τοῦ ἀρουραίου, τοῦ χιμπατζῆ, τοῦ ἀλόγου καὶ τοῦ γουρουνιοῦ. Ἀλλα ἐρευνητικὰ ἐργαστήρια συνέβαλαν μὲ τὴ σειρὰ τους στὴν ἔρευνα αὐτή. Παράλληλα μὲ τὴ γονιδιακὴ μας μελέτη, γεννήθηκε τὸ ἐρώτημα γιὰ τὴν κλινικὴ ἐφαρμογὴ τῶν καλλικρείνων σὲ διάφορες ἀνθρώπινες ἀσθένειες. Γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦμε σὲ αὐτὸ τὸν τομέα, ἔσκινήσαμε μία ἐργασία γιὰ τὴν παραγωγὴ πρωτεΐνης γιὰ κάθε μία ἀπὸ τὶς καλλικρείνες σὲ διάφορα συστήματα ἔκφρασης. Κατορθώσαμε νὰ ἐκφράσουμε ὅλες τὶς ἀνθρώπινες καλλικρείνες σὲ καθαρὴ μορφὴ καὶ νὰ ἀναπτύξουμε μονοκλωνικὰ καὶ πολυκλωνικὰ ἀντισώματα γιὰ τὶς περισσότερες ἀπὸ αὐτές. Ἐπίσης, ἡ πολύχρονη ἐμπειρία μας στὴν Ἀναλυτικὴ Χημεία μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἀναπτύξουμε ἔξαιρετικὰ εύαίσθητες ἀνοσολογικὲς μεθόδους γιὰ 9 ἀπὸ αὐτές τὶς πρωτεΐνες. Ἐχουμε κατοχυρώσει ἡ εἶμαστε στὴ διαδικασία τῆς κατοχύρωσης, πολλὲς εύρεσιτεχνίες στὸν τομέα τοῦ ἀνοσολογικοῦ προσδιορισμοῦ τῶν καλλικρείνων. Πρόσφατα, μιὰ ἔταιρεία βιοτεχνολογίας, ποὺ ἐδρεύει στὸ Quebec τοῦ Καναδᾶ (IBEX Technologies), ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα γιὰ αὐτές τὶς τεχνολογίες ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖο Mount Sinai. Μιὰ πολὺ δημιουργικὴ περίοδος 3-4 χρόνων μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἔξετάσουμε τὴ διαγνωστικὴ καὶ προγνωστικὴ χρησιμότητα πολλῶν καλλικρείνων σὲ ἀνθρώπινους καρκίνους καὶ ἄλλες ἀσθένειες. Σὲ συνεργασία μὲ τὴ Γεωργία Σωτηροπούλου, ἔστιασμε ἀρχικὰ στὴν καλλικρείνη 6 καὶ ἀποδεῖξαμε ὅτι ἡ καλλικρείνη αὐτὴ ἀποτελεῖ ἔνα νέο δείκτη τοῦ καρκίνου τῶν ὠοθηκῶν. Συνεχίσαμε μὲ τὴ μελέτη πολλῶν ἄλλων καλλικρείνων γιὰ τὴ διαλεύκανση τῶν διαγνωστικῶν καὶ κλινικῶν τους ἐφαρμογῶν. Μία ἀπὸ τὶς σημαντικότερές μας ἀνακαλύψεις ἦταν ὅτι ἡ συγκέντρωση τῆς καλλικρείνης 6 στὸν ὄρρὸ τοῦ αἷματος τῶν γυναικῶν μὲ καρκίνο τῶν ὠοθηκῶν εἶναι αὐξημένη. Μιὰ πιὸ διεξοδικὴ μελέτη ὁδήγησε στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ προχειρουργικὰ ἐπίπεδα τῆς πρωτεΐνης συσχετίζονται στενά μὲ τὸ προχωρημένο στάδιο, ὑψηλὸ δείκτη διαμόρφωσης, ιστολογικὸ τύπο serous, τὴν ἀντίσταση στὴ χημειοθεραπεία, τὴν ἀτελῆ ἀφαίρεση τοῦ ὄγκου καὶ τὴν ἐλαττωμένη ἐπιβίωση τοῦ ἀσθενοῦς. Τὸ

τελικό συμπέρασμα άπό αύτή τη μελέτη ήταν ότι ή καλλικρείνη θ είναι ένας άνεξάρτητος και δυσοίωνος προγνωστικός δείκτης του καρκίνου των ωοθηκών. Παρόμοια συμπεράσματα άκολουθησαν σύντομα, μέσα άπό τις μελέτες μας πάνω σὲ πολλές άλλες άπό τις ύποδοιπες καλλικρείνες. Οι άνακαλύψεις μας γιὰ τις καλλικρείνες έχουν σήμερα έμπορευματοποιηθεὶ ἀπὸ τὴν ἐταιρεία IBEX.

Πιὸ πρόσφατα, ἔστιάσαμε τὴν ἔρευνητική μας δραστηριότητα στὴ διερεύνηση τῆς φυσιολογίας καὶ παθοβιολογίας τῶν καλλικρείνων. Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς ἔρευνας ἐπιστρατεύτηκαν μερικοὶ ταλαντοῦχοι Ἑλληνες φοιτητές, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἰάκωβος Μιχαὴλ καὶ ἡ Κατερίνα Οἰκονομοπούλου, οἱ ὅποιοι ἐπὶ τοῦ παρόντος κάνουν τὴ διδακτορικὴ διατριβή τους στὸ ἐργαστήριο μου. Σὲ προηγούμενη ἀνασκόπηση πάνω στὶς καλλικρείνες, τὴν ὁποίᾳ εἴχαμε δημοσιεύσει μὲ τὸν George Yousef, εἴχαμε ἀναφέρει τὴ θεωρία ὅτι οἱ ἀνθρώπινες καλλικρείνες δὲν είναι αὐτόνομα ἔνζυμα, ἀλλὰ συμμετέχουν σὲ ὄμάδες σὲ μίᾳ ἔνζυμικὴ ἀλυσιδωτὴ ἀντιδραση, ἡ ὁποίᾳ ἐμφανίζει στενὲς ὄμοιότητες μὲ ἔνζυματικὰ μονοπάτια, ὅπως αὐτὸς τῆς πήξης τοῦ αἷματος, τῆς ἴνωδογονόλυσης, τῆς πέψης κ.λπ. Τὰ πιὸ πρόσφατα ἀποτελέσματά μας πάνω στὶς καλλικρείνες ποὺ ἐκφράζονται στὸ δέρμα, προέκυψαν σὲ συνεργασία μὲ τὴ Nahoko Komatsu, μιὰ μεταδιδακτορικὴ φοιτήτρια στὸ ἐργαστήριο μου. Καταφέραμε νὰ σχεδιάσουμε τὰ βιοχημικὰ μονοπάτια, τὰ ὁποῖα ὑποδεικνύουν τὴ λειτουργία τῶν καλλικρείνων στὸ δέρμα. Σὲ μίᾳ ἀπὸ αὐτές τὶς ἀλυσιδωτὲς ἀντιδράσεις, ἀποδείξαμε τὴ συμβολὴ τῶν καλλικρείνων 5 καὶ 7 στὴν ἀποικοδόμηση συνδετικῶν μορίων, ὅπως ἡ κορνεοδεσμοσύνη καὶ ἡ δεσμοκολίνη. Αὔτὰ τὰ πρωτεολυτικὰ συστήματα δρίσκονται κάτω ἀπὸ τὸν στενὸ ἔλεγχο ἀπὸ μίᾳ ὄμαδα παρεμποδιστῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τοῦ SPINK 5, τὸ ὁποῖο είναι ὑψίστης σημασίας γιὰ τὴ ρύθμιση τῆς λειτουργίας τῶν καλλικρείνων στὸ δέρμα. Ἐπίσης, έχουμε σχεδιάσει μίᾳ πιθανὴ βιοχημικὴ ἀντιδραση, στὴν ὁποίᾳ συμμετέχουν ἀρκετὲς καλλικρείνες καὶ λαμβάνει χώρα στὸ σπερματικὸ ὑγρό. Πιὸ συγκεκριμένα, οἱ ἀνθρώπινες καλλικρείνες 2, 3, 5 καὶ 11 φαίνεται ὅτι συμμετέχουν σὲ αὐτὴ τὴν ἀντιδραση. Ἀποδείξαμε ὅτι μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔνζυμα ἔχουν τὴν ικανότητα αὐτοενεργοποίησης, ἐνῷ μερικὰ ἄλλα ἀπαιτοῦν τὴν παρουσία ἄλλων πρωτεασῶν γιὰ τὴν ἐνεργοποίησή τους. Αὔτὰ τὰ ἐνεργὰ ἔνζυμα μποροῦν νὰ ἀποικοδομήσουν τὰ συστατικὰ τοῦ σπερματικοῦ ὑγροῦ, ὅπως ἡ σεμινογλείνη καὶ ἡ ἴνωδογονεκτίνη, μὲ σκοπὸ τὴν ὑγροποίηση τοῦ σπέρματος. Παρομοίως μὲ τὴ λειτουργία τῶν καλλικρείνων στὸ δέρμα, ἀποδείξαμε ὅτι πολλές ἀπὸ τὶς καλλικρείνες τοῦ σπέρματος ἀπενεργοποιοῦνται εἴτε μὲ ἀποικοδόμηση τοῦ μορίου ἢ μὲ τὴ δράση παρεμποδιστῶν ποὺ περιέχονται στὸ

σπέρμα. Σὲ πρόσφατη ἀνασκόπηση γιὰ τὶς καλλικρεῖνες περιληπτικὰ ἀναφέραμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς πιθανοὺς βιολογικούς ρόλους τῶν καλλικρεῖνῶν, συμπεριλαμβανομένου τῆς συμμετοχῆς τους στὴν κυτταρικὴ αὔξηση καὶ ἐπιβίωση, τὴν ἀπόπτωση, τὴν ἀγγειογένεση, τὴν μετάσταση, τὴν εἰσβολὴ καὶ τὸν σχηματισμὸ δόστοῦ.

Εἰδικότερα, εἶναι σημαντικὸ νὰ ἀναφέρω τὴ συμμετοχὴ τῶν καλλικρεῖνῶν σὲ μία κληρονομικὴ ἀσθένεια τοῦ δέρματος, ἡ ὁποία καλεῖται σύνδρομο τοῦ Netherton. Αὐτὴ ἡ ἀσθένεια προκαλεῖται ἀπὸ μεταλλαγές στὸν παρεμποδιστὴ προτεασῶν SPINK 5, ὁ ὅποιος συμμετέχει στὸν παρεμποδισμὸ τῶν καλλικρεῖνῶν καὶ πιθανὰ καὶ ἄλλων πρωτεασῶν στὸ δέρμα. Ἐχουμε ὑποθέσει ὅτι ἡ ἀπουσία τῶν παρεμποδιστικῶν περιοχῶν ἀπὸ αὐτὸ τὸ μόριο ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπὲρ-δραστηριότητα τῶν καλλικρεῖνῶν καὶ τὴν αὐξημένη ἀπολέπιση τοῦ δέρματος. Ἐπίσης, ἐργαζόμαστε πάνω σὲ ἔνα νέο σύνδρομο, τοῦ ὅποιου ἔχουμε ὑποθέσει τὴν ὑπαρξὴ καὶ καλοῦμε «Σύνδρομο Υπερπαραγωγῆς Καλλικρεῖνῶν». Η αὐξημένη παραγωγὴ τῶν καλλικρεῖνῶν στὸ δέρμα εἶναι πιθανὸ νὰ ὁδηγεῖ σὲ διάφορες ἀσθένειες, ὅπως τὸ σύνδρομο τοῦ ξεφλουδίσματος τοῦ δέρματος, τὸ σύνδρομο τοῦ Netherton, τὴν ψωρίαση κ.λπ.

Ἡ ἐργασία καὶ ἐμπειρία μας πάνω στὶς καλλικρεῖνες ἔχει τώρα πιὰ ὠριμάσει καὶ τὸ πρώτο Διεθνὲς Συνέδριο πάνω στὶς Καλλικρεῖνες διοργανώνεται στὶς 1-3 Σεπτεμβρίου στὴ Λωζάνη τῆς Ελβετίας. Ἐχει ἐπίσης σχηματισθεῖ ἔνας «Ἐπιστημονικὸς Σύλλογος Καλλικρεῖνῶν», τοῦ ὅποιου ἡ ἐπίσημη ίστοσελίδα ἀνακοινώθηκε πρὶν ἀπὸ μόλις ἔνα μήνα. Ο Σύλλογος, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ Διεθνῆ Συνέδρια πάνω στὶς Καλλικρεῖνες χωρὶς ἀμφισβίᾳ θὰ δώσουν τὸ ἔναυσμα γιὰ περαιτέρω ἔρευνα σὲ αὐτὸ τὸν τομέα. Πιστεύουμε ὅτι ἡ κατανόηση τῆς λειτουργίας τῶν καλλικρεῖνῶν στὸ δέρμα θὰ ὁδηγήσει στὴν ἀνακάλυψη νέων τρόπων ἀντιμετώπισης ἀσθένειῶν, ὅπως ἡ ψωρίαση, ἡ ἀτοπικὴ δερματίτιδα καὶ ἵσως ἀκόμα ἡ φαλάκρα.

Ἐνας ἀκόμα τομέας ἔρευνας, ὁ ὅποιος ἀναπτύσσεται ἐπὶ τοῦ παρόντος στὸ ἐργαστήριό μου εἶναι ἡ «Πρωτεομική». Η Πρωτεομικὴ ἀναφέρεται στὴν ταυτόχρονη ἀνάλυση μεγάλου ἀριθμοῦ πρωτεϊνῶν μὲ τὴ χρήση νέων τεχνικῶν, ὅπως ἡ Φασματοσκοπία Μάζας (ΦΜ). Ἄλλα ἐργαστήρια ἔχουν ηδη ὑποθέσει ὅτι ἡ χρήση τῆς ΦΜ θὰ φέρει ἐπανάσταση στὸν τρόπο μὲ τὸν ὅποιο γίνεται ἡ διάγνωση τοῦ καρκίνου καὶ ἄλλων ἀσθένειῶν στὸ μέλλον. Εἰδικότερα, μὲ τὴ χρήση μιᾶς νεοαναπτυσσόμενης τεχνολογίας, γνωστῆς ὡς SELDI, προέκυψαν μερικὰ ἔξαιρετικὰ ἀποτελέσματα πάνω στὴ διάγνωση τοῦ καρκίνου τῶν ὡοθηκῶν. Η

προσωπική μου γνώση και κατανόηση της Άναλυτικής Χημείας μὲ δύνηγησε στὸ νὰ πιστεύω ὅτι τὰ δημοσιευμένα ἀποτελέσματα πάνω στὶς προαναφερόμενες τεχνολογίες μειονεκτοῦν ἔξαιτιας μεθοδολογικῶν προβλημάτων. Μερικὲς ἀπὸ τὶς ἀνασκοπήσεις και σχόλιά μου σὲ αὐτὸ τὸ θέμα ἔχουν ἥδη δημοσιευθεῖ. Συμμετεῖχα, ἐπίσης, σὲ πολλὲς ζωντανὲς συζητήσεις και φαίνεται πλέον ἔκαθαρο ὅτι οἱ ἀρχικὲς μου ἀνησυχίες γιὰ αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα και τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐφαρμόσθηκαν αὐτές οἱ τεχνολογίες ἀρχίζουν νὰ ἀποδεικνύονται και πειραματικά. Η Πρωτεομικὴ εἶναι ἔνας τομέας σταθερὰ ἀναπτυσσόμενος στὸ ἐργαστήριο μου γιὰ τὰ ἐπόμενα 5-10 χρόνια.

Η ἔνασχόλησή μου μὲ τὴν ἐπιστήμη και τὴν ιατρικὴ δὲ μὲ σταμάτησαν ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ ἀσχολοῦμαι μὲ ἄλλα πράγματα, χωρίς μὲ τὴ μουσικὴ και τὰ σπόρ. Δηλώνω φανατικὸς θαυμαστὴς γιὰ πολλὰ χρόνια και ἔχω συστηματικὰ συλλέξει ἐλληνικὰ και ἄλλου εἰδους τραγούδια. Η πεποιθησή μου ὅτι ἡ μουσικὴ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέσο γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας και κληρονομιᾶς μὲ δύνηγησε στὴν Ιδρυση μιᾶς μουσικῆς ὁμάδας ποὺ ὀνομάζεται «Filomousos» τὸν Οκτώβριο τοῦ 2004. Η ὁμάδα αὐτὴ ἀριθμεῖ σήμερα περισσότερα ἀπὸ 50 μέλη και διαδέτει ίστοσελίδα, στὴν ὁποία περιγράφονται οἱ σκοποὶ και οἱ δραστηριότητές μας. Περιληπτικά, ὁ στόχος αὐτῆς τῆς ὁμάδας εἶναι ἡ νεότερη (και γηραιότερη) γενιὰ τῶν Ελλήνων ποὺ διαμένουν ἐκτὸς τῆς χώρας μας νὰ ἔρθουν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴ μουσική μας κληρονομιὰ και τοὺς στίχους τῶν τραγουδιῶν. Εἶμαι πολὺ περήφανος γιὰ τὸ ὅτι ἡ ὁμάδα αὐτὴ ἔχει ἥδη μεγάλη ἐπιτυχία και συμβάλλει στὸ νὰ γίνεται γνωστὴ ἡ μουσική μας κληρονομιὰ σὲ Ελληνες, ἀλλὰ και μή — Ελληνες.

Κάποιες στιγμὲς ἀναρωτιέμαι πῶς κατόρθωσα νὰ στέκομαι σὲ αὐτὸ ἔδω τὸ βῆμα τῆς Ακαδημίας Αθηνῶν. Μερικὰ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τὰ ὅποια πιστεύω ὅτι συνέβαλαν στὴν καριέρα μου περιλαμβάνουν σκληρὴ δουλειά, ἀφοσίωση, νὰ κάνεις νέα βήματα - νὰ παίρνεις ρίσκα, προσαρμογὴ στὶς νέες πραγματικότητες, νὰ ἀκολουθεῖς τὶς ἔξελίξεις, καλὴ και συνεχὴς χρηματοδότηση και πάνω ἀπὸ ὅλα νὰ προσελκύεις τοὺς καλύτερους συνεργάτες γιὰ νὰ ἐργασθοῦν στὸ ἐργαστήριο μου.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ δράττομαι τῆς εὐκαιρίας γιὰ νὰ εύχαριστήσω μερικοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι κατέστησαν δυνατὴ τὴν ἀναγνώρισή μου ἀπὸ τὴν Άναλυτική Αθηνῶν. Πάνω ἀπὸ ὅλα ἥδη ἥθελα νὰ εύχαριστήσω τὴν χώρα μου Κύπρο-Ελλάδα, ἡ ὅποια μοῦ παρεῖχε ψυχλῆς ποιότητας δωρεὰν ἐκπαιδευση. Θὰ ἥθελα

έπισης νὰ εύχαριστήσω εἰλικρινὰ τοὺς τρεῖς Καθηγητές μου, Δρ. Θέμη Χατζηϊ-
ωάννου, Δρ. David Goldberg καὶ Δρ. Andrew Baines, οἱ ὅποιοι μὲ καθοδήγησαν
στὰ ἀρχικὰ καὶ μετέπειτα στάδια τῆς καριέρας μου καὶ μοῦ παρεῖχαν ὅλες τὶς
δυνατότητες ἀνάπτυξης. Θὰ ἥθελα ἐπίσης νὰ εύχαριστήσω τοὺς ἀμέτρητους με-
ταπτυχιακοὺς καὶ μεταδιδακτορικοὺς φοιτητές, τὸ τεχνικὸ προσωπικό, τοὺς προ-
πτυχιακοὺς φοιτητὲς καὶ ἔθελοντες, οἱ ὅποιοι ἐργάσθηκαν στὸ ἐργαστήριό μου
τὰ τελευταῖα 20 χρόνια. Χωρὶς τὴν συνεισφορά τους, τὸ ἔργο αὐτὸ δὲ θὰ μποροῦσε
νὰ πραγματοποιηθεῖ. Εἴμαι ιδιαίτερα περήφανος γιὰ τὸ γεγονός ὅτι πολλές ἀπὸ
τὶς ἀνακαλύψεις τοῦ ἐργαστηρίου μας ἔγιναν ἀπὸ Ἑλληνες ἐπιστήμονες καὶ φοι-
τητές, οἱ ὅποιοι εἶτε ἥρθαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἢ εἶναι γεννημένοι στὸν Καναδᾶ.
Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι σήμερα αὐτόνομοι ἐρευνητές, Καθηγητὲς ἢ Ιατροὶ ἢ
ἄλλου εἰδους ἐπαγγελματίες. Πάνω ἀπὸ ὅλα, ώστόσο, θὰ ἥθελα νὰ εύχαριστή-
σω τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ποὺ μὲ ἐμπιστεύθηκε γιὰ τὴν μεγαλύτερη τιμὴ τῆς
ζωῆς μου.